

2. Топіха В. Формування ринку продукції тваринництва в Україні: проблеми та перспективи / В.Топіха. – Миколаїв: МДАУ, 2004. – 221 с.
3. Ситник Н. Вплив розосередженості споживачів на ємність ринку послуг / Н.Ситник // Регіональна економіка. – 2001. – С. 189–95.

УДК 636.082.25

ВПЛИВ ГЕНЕАЛОГІЧНОЇ НАЛЕЖНОСТІ СВИНОМАТОК ТА КНУРІВ-ПЛІДНИКІВ УКРАЇНСЬКОЇ М'ЯСНОЇ ПОРОДИ НА ЇХ ВІДТВОРЮВАЛЬНІ ЯКОСТІ

В.В.ЛЕОНТЬЄВ – здобувач¹, Миколаївський ДАУ

Постановка проблеми. Українська м'ясна порода з трьома внутрішньопородними типами затверджена наказом Міністерства сільськогосподарства і продовольства України №367 від 31.12.1993 року як нове селекційне досягнення, що за продуктивними якостями не поступається світовим аналогам [9].

Проте, нині свині даної породи становлять лише 3,15% від загального свинопоголів'я в нашій країні [7]. До того ж, як зазначають С.В. Акімов та Л.Г. Перетятко [1], поголів'я основних свиноматок та кнурів цієї породи за період з 1993 по 2003 рік скоротилося на 45,8 та 62,3%, відповідно. Зважаючи на це, важливого значення набуває збереження, поширення та удосконалення свиней вищезазначеного генотипу.

Стан вивчення проблеми. У період до та відразу після апробації рядом вчених [2-6, 8] було проведено значну кількість досліджень щодо вивчення продуктивних якостей свиней новоствореної української м'ясної породи. Однак, у результаті суттєвого скорочення поголів'я, яке відбулося наприкінці 90-х років минулого століття, відбулися значні зміни якісного складу племінного поголів'я та зазнав змін склад суб'єктів племінної справи, які займаються розведенням свиней даної породи.

Зважаючи на вищевикладене, важливого значення набуває проведення оцінки та виявлення генетичного потенціалу продуктивності тварин у новостворених племінних господарствах з метою розробки заходів щодо раціонального його подальшого використання.

Завдання і методика досліджень. Зважаючи на те, що основним методом при удосконаленні існуючих і створенні нових типів і ліній у породах для забезпечення товарного свинарства високопродуктивними тваринами є чистопородне розведення, завданням на-

¹ Науковий керівник: доктор с.-г. наук Топіха В.С.

шої роботи було вивчення впливу генеалогічної належності кнурів та свиноматок української м'ясної породи на їх відтворювальні якості.

Дослідження проводилися протягом 2006-2009 рр. в умовах племінного заводу "Товариство з обмеженою відповідальністю (ТОВ) "Таврійські свині" Скадовського району Херсонської області. Об'єктом для досліджень були відтворювальні якості свиноматок української м'ясної породи. Дослідження проводили загальноприйнятими зоотехнічними методами.

Результати досліджень. ТОВ "Таврійські свині" займається розведенням свиней асканійського типу української м'ясної породи з 2002 року. Основою для формування стада стали тварини, придбані у племінному заводі "Україна", який нині перестав існувати. У результаті проведеної в 2009 році державної атестації підтверджено, що тварини, які розводяться в господарстві, за своїми продуктивними якостями відповідають вимогам, які встановлені для тварин м'ясного напрямку продуктивності. Тому, враховуючи високий рівень організації ведення галузі свинарства, господарству було присвоєно статус племінного заводу.

У таблиці 1 наведено показники відтворювальних якостей свиноматок української м'ясної породи залежно від лінійної належності кнурів-плідників, з якими їх було спаровано.

Таблиця 1 – Показники відтворювальних якостей свиноматок української м'ясної породи залежно від лінійної належності кнурів плідників, $\bar{X} \pm S_{\bar{X}}$

Показник	Лінія кнура				
	Цукат ($n = 21$)	Цоколь ($n = 25$)	Цианіт ($n = 17$)	Цензур ($n = 14$)	Цитрус ($n = 17$)
Загальна кількість поросят при народженні, гол.	10,95 $\pm 0,49$	11,04 $\pm 0,43$	10,29 $\pm 0,92$	11,50 $\pm 0,87$	11,29 $\pm 1,02$
Багатоплідність, гол.	10,48 $\pm 0,51$	10,20 $\pm 0,41$	9,43 $\pm 0,90$	11,50 $\pm 0,87$	9,71 $\pm 1,06$
Відсоток мертвонароджених поросят, %	4,30 $\pm 1,89$	7,28 $\pm 2,22$	7,99 $\pm 4,72$	0,00	12,38 $\pm 7,08$
Кількість поросят при відлученні в 30-денному віці, гол.	9,93 $\pm 0,36$	8,92 $\pm 0,35$	7,29 $\pm 1,04$	9,75 $\pm 0,25$	7,96 $\pm 0,55$
Маса одного поросяти при відлученні, кг	5,91 $\pm 0,17$	6,13 $\pm 0,26$	5,57 $\pm 0,42$	6,12 $\pm 0,33$	5,66 $\pm 0,21$
Маса гнізда при відлученні, кг	58,56 $\pm 2,41$	53,93 $\pm 2,51$	40,98 $\pm 5,38$	59,64 $\pm 3,53$	45,37 $\pm 2,76$
Збереженість поросят-сунів, %	94,66 $\pm 9,22$	87,06 $\pm 3,15$	77,01 $\pm 6,35$	85,96 $\pm 5,60$	82,78 $\pm 19,94$

Встановлено, що найвищими показниками відтворювальних якостей характеризуються свиноматки, що були спаровані із кнурами-плідниками лінії Цензура. Для таких свиноматок характерні най-

вищі по групі показники загальної кількості поросят при народженні (11,50 голів) та багатоплідності (11,50 голів), найнижчий відсоток мертвонароджених поросят (0%), найвища маса одного поросяти при відлученні (6,12кг) та маса всього гнізда при відлученні (59,64кг), а також найвище значення для кількості поросят при відлученні (9,75 голів). Однак, такі свиноматки дещо поступаються своїм аналогам, які були спаровані з кнурами-плідниками інших генеалогічних ліній за рівнем збереженості поросят-сисунів (85,96%).

Найгірші показники характерні для свиноматок, що були спаровані із кнурами-плідникам лінії Ціаніта.

При аналізі рівня мінливості відтворювальних якостей свиноматок української м'ясної породи у розрізі лінійної належності кнурів-плідників (табл. 2), з якими їх було спаровано, встановлено, що найбільший вплив лінійна належність кнура-плідника має на такі показники, як кількість поросят при відлученні у 30-денному віці ($\eta^2=17,43\%$) та масу гнізда при відлученні ($\eta^2=24,52\%$).

Таблиця 2 – Результати дисперсійного аналізу впливу лінійної належності кнурів-плідників української м'ясної породи на показники відтворювальних якостей спарованих з ними свиноматок

Показник	SSA	dfA	MSA	SSE	dfE	MSE	F	p	$\eta^2, \%$
Загальна кількість поросят при народженні	6,23	5	1,25	297,77	92	5,05	0,247	0,940	0,00
Багатоплідність	17,17	5	3,43	299,38	92	5,07	0,677	0,643	0,00
Відсоток мертвонароджених поросят	584,88	5	116,98	7498,29	92	127,09	0,920	0,474	0,00
Кількість поросят при відлученні в 30-денному віці	40,63	5	8,13	152,95	92	3,00	2,709	0,030	17,43
Маса одного поросяти при відлученні	3,59	5	0,72	56,28	92	1,10	0,651	0,662	0,00
Маса гнізда при відлученні	2319,92	5	463,98	6518,12	92	127,81	3,630	0,007	24,52
Збереженість поросят-сисунів	2758,15	5	551,63	47836,65	92	869,76	0,634	0,674	14,49

При аналізі показників відтворювальних якостей свиноматок, залежно від їх родинної належності, встановлено, що найвищі показники відтворювальних якостей відмічаються для свиноматок родин Цитадель, Цензура та Цифра (табл. 3).

Саме для цих свиноматок притаманний найвищий рівень багатоплідності як при опоросі, так і при відлученні поросят. Але рівень живої маси поросят при відлученні, навпаки, є найвищим серед свиноматок родин Цинга (6,49кг) й Цикада (6,37%).

Таблиця 3 – Показники відтворювальних якостей свиноматок української м'ясної породи залежно від їх родинної належності, $\bar{X} \pm S_{\bar{x}}$

Показник	Родина свиноматок						
	Цикада (n = 12)	Цитата (n = 17)	Цинга (n = 10)	Цифра (n = 14)	Цензура (n = 18)	Царпинка (n = 8)	Цитадель (n = 19)
Загальна кількість поросят при народженні, гол.	10,25 ±0,41	9,29 ±0,71	10,00 ±0,71	11,93 ±0,66	11,50 ±0,85	11,67 ±0,33	12,22 ±0,57
Багатоплідність, гол.	9,83 ±0,46	8,57 ±0,84	9,20 ±0,70	10,93 ±0,63	11,50 ±0,85	10,67 ±0,33	10,78 ±0,74
Відсоток мертвонароджених поросят, %	3,72 ±3,05	7,62 ±5,13	7,53 ±3,66	8,31 ±2,88	0,00	8,33 ±4,81	11,15 ±5,42
Кількість поросят при відлученні в 30-денному віці, гол.	9,08 ±0,53	8,00 ±1,25	8,50 ±0,38	9,45 ±0,53	9,86 ±0,74	9,00 ±0,38	9,08 ±0,35
Маса одного поросяти при відлученні, кг	6,37 ±0,40	6,29 ±0,26	6,49 ±0,31	5,44 ±0,24	5,37 ±0,13	5,97 ±0,74	5,91 ±0,45
Маса гнізда при відлученні, кг	56,25 ±2,84	49,28 ±7,08	54,88 ±2,79	51,67 ±4,11	53,18 ±4,43	53,75 ±6,68	53,34 ±5,86
Збереженість поросят-сисунів, %	92,60 ±5,94	93,79 ±10,41	92,19 ±14,29	86,35 ±7,75	86,13 ±10,80	84,91 ±4,09	84,20 ±10,51

Якщо розглядати вплив власного генотипу свиноматок (насамперед, їх родинної належності), то можна відмітити (табл. 4), що він має значний вплив на кількість поросят при народженні. Найвищий вплив родинної належності свиноматок відмічається на загальну кількість поросят при народженні ($\eta^2=19,25\%$) та на багатоплідність ($\eta^2=17,05\%$).

Для цих же свиноматок відмічається й найбільша маса гнізда при відлученні – 54,88кг та 56,25кг, відповідно (табл. 6). Можливо, це може бути пояснено тим, що саме для свиноматок цих родин відмічається найвищий рівень збереженості поросят-сисунів – 92,19% та 92,60%, відповідно.

Висновки. Належність свиноматок та кнурів-плідників української м'ясної породи до різних генеалогічних ліній та родин впливає на рівень відтворювальних якостей тварин. Найвищі показники відтворювальних якостей відмічаються у свиноматок, які належать до родин Цитаделі, Цензури та Цифри.

Таблиця 4 – Результати дисперсійного аналізу впливу родинної належності свиноматок української м'ясної породи на показники їх відтворювальних якостей

Показник	SSA	dfA	MSA	SSE	dfE	MSE	F	p	$\eta^2, \%$
Загальна кількість поросят при народженні	66,671	7	9,524	237,329	90	4,164	2,287	0,040	19,25
Багатоплідність	57,922	7	8,275	258,632	90	4,537	1,824	0,080	17,05
Відсоток мерт-вонароджених поросят	783,575	7	111,939	7299,599	90	128,063	0,874	0,533	0,00
Кількість поросят при відлученні в 30-денному віці	21,703	7	3,100	171,876	90	3,508	0,884	0,526	0,00
Маса одного поросяти при відлученні	10,579	7	1,511	49,292	90	1,006	1,502	0,189	6,79
Маса гнізда при відлученні	513,499	7	73,357	8324,543	90	169,889	0,432	0,878	0,00
Збереженість поросят-сисунів	2113,702	7	301,957	48481,095	90	914,738	0,330	0,937	0,00

Перспектива подальших досліджень. Виявлені особливості впливу генеалогічної належності свиноматок та кнурів-плідників на ступінь прояву відтворювальних якостей обумовлюють необхідність подальшої спеціалізації ліній та родин. Це дасть можливість отримати більш дискретні за відтворювальними ознаками лінії та родини, які у міжлінійних кросах забезпечать одержання прояву внутрішньопородного гетерозису.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Акимов С.В. Проблемы сохранения и развития отечественных мясных пород свиней Украины / С.В. Акимов, Л.Г. Перетяцько // Аграрний вісник Причорномор'я. – Одеса, 2005. – Вип.31. – С.12-14.
2. Акімов С.В. Використання свиней центрального типу української м'ясної породи у схрещуванні / С.В. Акімов // Тваринництво України. – 1998. – №11. – С. 17-18.
3. Баньковський Б.В. Українська м'ясна порода свиней / Б.В. Баньковський, В.А. Медведєв, І.В. Соловійов // Науково-виробничий бюлетень "Селекція". – Київ, 1994. – С. 50-54.
4. Дудка О.І. Вплив генотипу родин на удосконалення стада свиней асканійського типу української м'ясної породи / О.І. Дудка // Вісник аграрної науки Причорномор'я. – Миколаїв: МДАУ, 2002. – Вип. 3(17). – С. 212-217.
5. Купіна З.П. Порівняльна характеристика продуктивних якостей свинок-першоопорошок української м'ясної та великої білої порід / З.П. Купіна // Свинарство. –1992. – Вип.53. – С.29-31.

6. Медведєв В. Харківський заводський тип свиней / В. Медведєв, А. Ткачов, А. Хватов // Тваринництво України. –1996. – №10. –С. 16-17.
7. Програма селекції великої білої породи свиней в Україні на 2003-2012 роки / В.А.Пищолка, А.М.Литовченко, М.Д.Березовський, В.П.Рибалко, І.В.Хатько, Л.П.Гришина, В.А.Коротков, В.М.Нагаєвич, В.О.Білоус, Ю.Ф.Мельник. – К.: Державний науково-виробничий концерн “Селекція”, 2004. – 104с.
8. Соловйов І.В. Новий асканійський тип української м'ясної породи свиней / І.В. Соловйов // Тези доповідей міжнародної науково-практичної конференції „Шляхи підвищення виробництва та поліпшення якості свинини” – Харків, 1995. – С. 43-44.
9. Шульга Ю.І. Селекційно-генетична диференціація порід і типів свиней асканійської селекції / Ю.І.Шульга, Л.Ф.Крилова, О.І.Дудка, А.М.Маслюк // Науковий вісник «Асканія-Нова» Інституту тваринництва степових районів імені М.Ф.Іванова «Асканія-Нова» – Національного наукового селекційно-генетичного центру з вівчарства. – Асканія-Нова, 2008. – Вип.1. – С.79-88.

УДК 636.082

ЗАКОНОМІРНОСТІ РОСТУ РЕМОУНТОГО МОЛОДНЯКУ ПТИЦІ ЯЄЧНИХ КРОСІВ

А.В.ПЕРЕСУНЬКО – асистент, Херсонський ДАУ

Постановка проблеми. Серед пріоритетних напрямів досліджень у сучасній зоотехнічній науці питанням онтогенезу тварин і птиці важливе значення має оцінка закономірностей розвитку та росту. Це обумовлено тим, що інтенсивність росту визначає рівень живої маси організму, його скоростиглість і наступні відтворювальні і продуктивні якості [1].

У той же час, слід вказати, що ріст тварин визначається за обмеженою кількістю показників: величина живої маси і лінійних промірів у відповідні вікові періоди, відносні і середньодобові прирости [2]. Вказані показники не повною мірою визначають такі параметри росту, як нерівномірність, ритмічність, компенсаторний ріст.

Тому виникла проблема розробки нових критеріїв закономірностей росту, які дають інформацію про його інтенсивність у процесі онтогенезу, норми нарощування і спаду, що дозволяє прогнозувати живу масу в кінці періоду вирощування та відгодівлі, виходячи з даних, отриманих у ранньому онтогенезі. Отже, слід вважати актуальними дослідження, що ставлять за мету удосконалення критеріїв оцінки росту тварин та птиці.

Стан вивчення проблеми. Дослідженнями Ю.К.Свечина [3] започатковано нові методичні підходи до оцінки росту тварин – інтенсив-